

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

FM2019/67

Tillie Martinussen

07. maj 2019 – 1. behandling

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til EM2019 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de Selvstyreejede virksomheder, hvor selskabet ikke udelukkende har et forretningsmæssigt formål, men også skal varetage særlige sektorpolitiske hensyn.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Partii Naleraq)

Vi er ganske enige med forslagsstiller i, at det er nødvendigt at gennemse de offentligt ejede selskaber. Der er ingen tvivl om, at vi er ganske enige i ræsonnementet om, at selskaberne og disses udbyttebetaling kan betegnes som en ekstra skat.

Grunden til, at vi gentagne gange taler om, at der skal være gennemsigtighed i subsidieringsstrukturer i økonomien her i landet, særligt i vore helt, - eller delvist selvstyre-ejede selskaber, er ganske enkelt at vi ofte betaler overpris for noget, for at finansiere noget andet.

Subsidiering betyder sådan lidt forenklet forklaret; et tilskud der gives for at sænke prisen på en vare.

Men, når så meget af et lands arbejdspladser, firmaer og erhvervsliv er offentligt ejet, er det bestemt relevant at se på, hvordan man kryds-subsidierer forskellige tiltag.

Det er Samarbejdspartiets holdning, at vi i ganske mange tilfælde betaler overpris for forskellige projekter, der ikke som sådan gøres gennemsikre, fordi, de låfinansieres, på en uigennemskuelig måde, eller får penge af Landskassen, også på en ganske uigennemskuelig måde.

Det siger sig selv, at det ikke er sundt.

Ydelser der i øvrigt beholdes i det offentlige, fordi de fleste partier mener, at konkurrence-udsætning vil betyde et ringere marked for hele eller dele af befolkningen, og at det offentlige på denne måde, vil kunne hjælpe yderområder, eller fattigere medlemmer af samfundet.

Men går pengene til formålet, er selskaberne sunde, er arbejdspladserne det værd, bruger vi subsidierede "overskud" til at skabe kunstig beskæftigelse, kunstige priser, og til at finansiere usund lånoptagelse?

I Samarbejdspartiet er vi gerne solidariske, men efterhånden er det blevet en jungle at finde rundt i, hvilke penge der bruges til hvad, hvorhenne, og hvordan.

Særligt for den almindelige borger.

"Hvad betaler jeg for, når jeg betaler min tele-regning"?

Jamen, svaret burde være ganske enkelt: Du betaler for en sammenhængende, solidarisk udbredning af både telefoni, og internet, TELE's forskellige andre services, reparationer, forsikringer og ny-investeringer i udstyr, radiokæden, søkablet, og alt det andet der vedrører dette. Ikk?

Nej. Du betaler for ting, som slet ikke vedrører TELE-services eller solidaritet overhovedet, når vi politikere trækker penge ud af "udbytte-betalinger", som bruges til at optage lån med.

Og hvorfor synes vi så det er problematisk?

**SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Velfærden udhules – hvad mener vi med det?

Alle pengene vi bruger til velfærd, går til f.eks. sundhedsvæsen, skoler og uddannelser, nye investeringer i services som vi har aftalt at samarbejde solidarisk om - at større byer og markeder betaler lidt mere for en service f.eks. for at kunne hjælpe mindre byer og bygder med udvikling og levestandard-, ældres mad, Børn og unge der har brug for hjælp, altså socialområdet, samt sagsbehandlere, psykologer i det offentlige, hjemløse-hjælp osv.

Det offentlige har kun 1 pengekasse: Landskassen. Der går vores skat "ind", og der finansieres alting på Finansloven, og en hel del udenfor Finansloven fra.

Der er lidt selv-finansiering i kommunerne, men i det store hele, så påvirker alle regnskaber i det offentlige Landskassen; både kommunalt og fra Selvstyret, samt naturligvis ALLE lånoptagelser, indtægter, og udbedringer. Det vil sige; ALLE offentlige regnskaber påvirker vores liv og økonomi i landet.

Ikke mindst politisk er det af betydning for både stoltheden i vort land, tillid til investeringer i landet, tiltrækning af arbejdskraft og det at kunne være med i det gode selskab i verden, at vi investerer klogt og gennemskueligt, samt ikke lånoptager ud over tilbagebetalingsevne.

Typisk tager man en meget stor investering, med Landskassen som garant, på f.eks. søkablet, for at sikre bedre forretnings,- og kommunikationsbetingelser – solidarisk – over hele landet.

Men, og her kommer vore men; når der så er udbyttebetaling fra år til år i TELE; burde man logisk synes, at dette udbytte går til reinvestering i udstyr, afdrag på lån optaget på TELE-området, typisk med Landskassen som garant, eller til prisnedsættelser for befolkningen. Ikke?

Nix. Det er ikke tilfældet.

Vi har set, at alle udbyttebetalinger her i en årrække er gået til investeringer i Kalaallit Airports A/S, hvilket betyder, at disse "overskud" ikke går til tilbagebetaling af lån optaget i TELE A/S f.eks., eller nye investeringer i udstyr, eller til prisnedsættelser for befolkningen på de services der leveres.

Det gælder uanset om det er TELE; Royal Arctic Line, eller nogle af de andre selskaber.

Det betyder, at ikke alene skal vi finde penge til afdrag på disse selskabers lån, og eventuelle nye investeringer på udstyr eller forsikringer af søkablet f.eks., men også at vi skal finde penge til eventuelle prisnedsættelser på ydelser.

Samt NYE penge til afdrag på NYE lån, som udbytterne fra f.eks. TELE går til at optage.

Således får vi dobbelt belåning af samme penge. Som er skatter og indbetalte penge der solidarisk får til services. Tror vi i hvert fald.

Selvstyrejede selskaber, er et område, vi skal være ultra-varsomme med, og hvor vi skal sikre os en række regler og fornuftige finanspolitiske principper, samt faktisk se at få defineret, hvad vi egentlig mener, at disse selskaber, som vi bruger penge til at opretholde, egentlig skal udfylde af formål.

Samt opveje hvorledes eventuelt udbyttebetaling overhovedet er godt, og have en snak om, hvad eventuelle udbytter så må anvendes til.

Ligeledes hvilke penge man må lånoptage til hvad for, og stille krav til de økonomiske analyser man beslutter lånoptagelse for.

Ligeledes kunne det være gavnligt at tale om, om de eksisterende strukturer i selvstyrejede selskaber skal omlægges i servicekontrakter for de ikke-rentable dele af selskabernes services, så det tydeliggøres hvad der subsidieres.

Vi diskuterer hvert år, at livsvigtige offentlige ydelser beskæres eller lider, og vi får at vide at der ikke er penge nok til udbedring og nybygning af boliger, til ældrepleje, til børn der har været udsat for seksuelle overgreb, i hvert fald ikke penge nok til at investere de summer der er behov for på disse områder. Samtidig lånoptager vi så dobbelt eller trippelt de samme penge, der for det meste i øvrigt kommer fra den danske stat.

Det er ikke sundt, nødvendigt eller spor fordrende for et økonomisk ansvarligt samfund.

Det er DÉT vi mener, men udhuling af velfærden.

Det kan vi alle sammen mærke, helt kontant, på en række områder.

Og derfor er nye prisnedsættelser og nye subsidieringer ikke en god idé, medmindre de stimulerer vækst, besparelser, eller er meget nødvendig vedligeholdelse, eller ny-investeringer eller velfærd der er bydende nødvendig indenfor samme område.

Som minimum må vi som borgere og betalere i landet forvente, at ydelserne først går til lånoptagelser, efter at først og fremmest de selvstyre-ejede selskabers formål og virkeområder er helt up to date, gode og indenfor rimelighedens grænser er fornuftigt prissat. Dernæst som minimum, at de områder vi har hjemtaget, og der hvor vi har offentlige ydelser fungerer som de skal.

Vi skal passe på hinanden og det starter med ansvarlig økonomi.

Vi skal holde op med at bruge de samme penge 2 eller 3 gange. Regningerne skal betales.

Når udbytte ikke reinvesteres i virksomheden, eller går til prisnedsættelser, eller opsparinger til f.eks. nye investeringer i udstyr og materiel, så betaler forbrugeren altså via priser på services.

Næst efter dette bør de gå til de områder der har behov for udbedring; boliger, sundhedsvæsen, sociale ydelser til børn og unge, og alt andet der peger på en sund fremtid.

Fordi investeringer i vor befolkning er nødvendige, og fornuftige.

Vi skal have et bedre og mere realistisk overblik over hvilke penge vi har, og hvilke vi får, og hvad vi så bruger dem til.

Ganske enkelt fordi et sundt demokrati, og fornuftige beslutninger i et sundt demokrati, hviler på forståelse af arbejdet, opgaverne, samt ikke mindst på – hvad pengene som magthaverne anvender går til.

De helt, - eller delvist selvstyrejede selskaber er egentlig betalt for dine og mine skatte kroner.

Derfor har både du og jeg ret til at bede om, at pengene anvendes til deres formål, en ret til gennemsigtighed, samt en ret til at deltage i debatten omkring anvendelsen af deres udbytter.

Derfor falder Naalakkersuisuts svar om, at selvstyre-ejede selskaber ikke skal laves til SOV-selskaber, lidt ved siden af, da Naalakkersuisut mener, at disse selskaber ikke skal styres politisk.

Men realiteten er jo, at det bliver de alligevel.

Vi burde måske koncentrere os endnu mere om, at indføre gennemsigtigheds-regler hele vejen igennem, således al påvirkning af vores aktieselskaber meget tydeligt træder frem, på en systematisk måde, og bruge kræfter på at sikre vandtætte skodder imellem magthavere og bestyrelser og direktioner. Ganske enkelt.

Derfor foreslår vi, at man ændrer forslagsstillers forslag til, at indbefatte en analyse af det af forslagsstiller fremlagte, men også inkluderer transparency, altså gennemsigtighedsprincipper, en afklaring af magtstrukturen – og hvorvidt bestyrelser og direktioner kan påvirkes af politisk hold, om de bliver det, samt om, om pengene der lægges i selskaberne anvendes fornuftigt bagefter.

**SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Ligeledes en slags pengestrømsanalyse fra selskaberne, for at vurdere reel økonomisk sundhed. Samt at i alle analyser holdes selskabernes formål for øje, og sikres gennemsigtighed om, hvad pengene så går til af samfundstjenstlige formål.

Også, at medtage i analysearbejdet, hvor meget lånoptagelse landet har, samlet set – herunder også i kommuner og andre steder, planerne og principperne for lånoptagelse fra det offentliges side af – og om disse lever op til vore vedtagne love, og hvor meget det belaster vore offentlige pengekasser.

Og ikke mindst, i hvilken stand de services som de selvstyre-ejede selskaber egentlig er, samt om de services opfylder deres formål som tjenester for befolkningen, herunder også formålet om solidaritet. Altså; om pengene der går til disse, opfylder de formål i meget høj, eller fuldstændig grad, set i forhold til hvad der rimeligt kan forventes i fht. prisniveau, udbud, og udbredelse.

Vi er enige med forslagsstiller i, at der henstår en ganske betragtelig diskussion omkring dette – på et oplyst grundlag.

Med disse ord, indstiller vi nærværende til grundig udvalgsbehandling, og beder udvalget tage sig den fornødne tid, f.eks. ved at udskyde. og 3. behandlingen af nærværende forslag til næste samling, hvis dette findes nødvendigt.